

SİRKÜLER 2020/60: Vergi Usul Kanunu 160/A Maddesi Kapsamında Mükellefiyet Kaydının Analiz Ve Değerlendirme Sonuçlarına Bağlı Olarak Re'sen Terkini Konusunda 520 Sıra No.lu Tebliğ Yayınlandı

05.12.2019 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 7194 sayılı Kanunla Vergi Usul Kanunu'na "Mükellefiyet kaydının analiz ve değerlendirme sonuçlarına bağlı olarak terkini" başlıklı 160/A maddesi eklenmişti. Sahte belge düzenleme ve kullanma fiilleri ile etkin mücadele kapsamında, sahte belge düzenleme riski yüksek görülen mükelleflerin tespit ve analiz edilmesi, bunlardan sahte belge düzenleme gayesi ile kurulmuş ve/veya faaliyet gösterenlerin mükellefiyet kayıtlarının re'sen terkin edilmesi düzenlemenin amacı idi. Maddeyle Hazine ve Maliye Bakanlığına, madde kapsamındaki işlemlere ilişkin süreleri, elektronik ortamda belge düzenleme zorunluluğunun başlayacağı tarihi, bu madde kapsamındaki mükelleflerin tahsilat ve ödemelerinin tevsiki ile maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi verilmiştir. Bakanlık bu yetkisini 7 Ekim 2020 tarihli Resmî Gazetede yayımlanan 520 sıra no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde kullanılarak VUK 160/A maddesindeki bu düzenlemeye dair uygulamanın usul ve esaslarını belirlemiştir.

Yasal düzenlemeye göre mükellefiyet süresi, aktif ve öz sermaye büyüklüğü, ödenen vergi tutarı, çalışan sayısı, vergisel yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediği gibi hususlar dikkate alınarak mükelleflerin vergisel uyum seviyelerine yönelik olarak Hazine ve Maliye Bakanlığının ilgili birimleri tarafından yapılan analiz ve değerlendirme çalışmaları neticesinde, sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğu tespit edilen mükellefler vergi incelemesine sevk edilecek, ayrıca bunların mükellefiyetleri yapılacak yoklama sonucunda, vergi dairesinin görüşü ve ilgisine göre vergi dairesi başkanı/defterdar onayıyla terkin edilecektir. İnceleme neticesine göre mükellefler ile bunlarla ilişkili kişilerin durumu yeniden değerlendirilecek olup mükellefiyet tesisi/devamı için alınan teminat belirli şartlar dâhilinde iade edilebilecektir. Yayımlanan 520 sıra no.lu VUK Tebliğinde aşağıdaki başlıklar altında düzenleme ve açıklamalarda bulunulmuştur:

1- Analiz ve Değerlendirme Çalışmaları

Mükelleflerin aktif ve öz sermaye büyüklükleri, iş yeri, taşıt, makine, teçhizat, demirbaş bilgileri ve çalışan sayıları itibarıyla üretim ve/veya ticaret/faaliyet kapasitesi ile beyan ve bildirimlerinin uyumlu olup olmadığı, haklarında sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme ya da kullanma yönünden rapor/tespit bulunup bulunmadığı, alış ve satış yaptıkları mükellefler hakkında düzenlenen/yapılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleme/kullanma rapor/olumsuz tespit bilgileri, ortaklık yapısı ile ortaklara ilişkin bilgiler gibi hususlara bağlı olarak analiz ve değerlendirme çalışmaları yapılacaktır.

2- Çalışma Sonucunun İlgili Birime Aktarılması ve Müteakiben Tesis Edilecek İşlemler

Bakanlık ilgili birimlerinin re'sen ya da ihbar, şikâyet, diğer kurum ve kuruluşlar veya Gelir İdaresi Başkanlığı birimleri tarafından yapılan bildirimler üzerine yapacağı analiz ve değerlendirme çalışmaları neticesinde sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğu tespit edilen mükelleflere ilişkin bilgiler, mezkûr madde kapsamında mükellefiyet terkin işlemlerine başlanması amacıyla Başkanlık aracılığıyla ilgili vergi dairesi başkanlığına/defterdarlığa/vergi dairesi müdürlüğüne aktarılacak ve söz konusu mükellefler **vergi incelemesine sevk edilecektir.**

Analiz ve değerlendirme sonucunun ilgili vergi dairesi başkanlığının/defterdarlığın/vergi dairesi müdürlüğünün ittilaına girmesini müteakiben mükellefin bilinen iş yeri adresinde yoklama yapılacaktır.(1. Yoklama)

Yapılan yoklama sonucunda, geçici ayrılmalar hariç, nezdinde **yoklama yapılanın** veya **yetkilisinin**, bilinen iş yeri adresinde bulunamaması (iş yeri adresinde olunmaması, adreste başkasının olması ya da adresteki iş yerinin boş olması gibi) hâlinde ikinci yoklama; gerçek kişilerde kendisinin, tüzel kişilerde bunların başkan, müdür veya kanuni temsilcilerinden birinin, tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde ise bunları idare edenler veya varsa temsilcilerinden herhangi birinin, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununa göre oluşturulan adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinde yapılacaktır. (2. Yoklama)

Bakanlık ilgili birimleri tarafından yapılan analiz ve değerlendirme sonuçları ile yoklama neticesinde tespit edilen hususlar, vergi dairesi nezdinde oluşturulan bir **komisyon tarafından değerlendirilecektir.**

3- Vergi Dairesi Başkanı/Defterdar Onayı ve Mükellefiyet Kaydının Re'sen Terkini

3.1. Komisyonca Mükellefiyetin Terkin Edilmesine Kanaat Getirilmesi

Vergi dairesi nezdinde oluşturulan komisyon tarafından yapılan değerlendirme neticesinde, mükellefin sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğuna ve mükellefiyetin mezkûr madde kapsamında terkin edilmesi gerektiğine kanaat getirilmesi hâlinde komisyon görüşü bir tutanağa bağlanarak ilgisine göre vergi dairesi başkanı veya defterdar onayına sunulacaktır. Vergi dairesi başkanının/defterdarın onayını müteakiben, onay tarihi itibarıyla mükellefiyet kaydı re'sen terkin edilecek ve bu durum mükellefe tebliğ edilecektir.

Vergi dairesi başkanının/defterdarın onay vermemesi durumunda, bu aşamada herhangi bir işlem tesis edilmeyecek ve bu durum, gerekçeleri ile birlikte, analiz ve değerlendirme sonucunu aktaran ilgili birime Gelir İdaresi Başkanlığı aracılığıyla bildirilecektir.

3.2. Komisyonca Mükellefiyetin Terkin Edilmemesine Kanaat Getirilmesi

Vergi dairesi nezdinde oluşturulan komisyon tarafından yapılan değerlendirme neticesinde, mükellefin sahte belge düzenleme riskinin yüksek olmadığı, dolayısıyla mükellefiyetin bu aşamada mezkûr madde kapsamında terkin edilmesinin gerekmediğine kanaat getirilmesi hâlinde, bu durum gerekçeleri ile birlikte tutanağa bağlanarak ve ilgisine göre vergi dairesi başkanı veya defterdar onayına sunulacaktır.

Vergi dairesi başkanının/defterdarın onayı üzerine, mükellefiyet kaydının re'sen terkinini hususunda bu aşamada herhangi bir işlem tesis edilmeyecek ve bu durum, gerekçeleri ile birlikte, analiz ve değerlendirme sonucunu aktaran ilgili birime GİB aracılığıyla bildirilecektir.

Vergi dairesi başkanının/defterdarın terkin edilmeme kararına onay vermemesi hâlinde, gerekçeleri ile birlikte durum komisyona bildirilecek, söz konusu gerekçeler de dikkate alınarak komisyon tarafından yeniden değerlendirme yapılacaktır. Değerlendirme sonucunda komisyon görüşü bir tutanağa bağlanarak ilgisine göre vergi dairesi başkanı veya defterdar onayına sunulacaktır.

4. Terkin Edilen Mükellefiyet Kaydının Yeniden Tesisinin Talep Edilmesi Halinde Teminat Uygulaması

VUK 160/A madde kapsamında mükellefiyet kaydı re'sen terkin edilenlerin talebi üzerine mükellefiyet kaydı, aşağıda yer alan şartların haiz olunması kaydıyla, terkin tarihi itibarıyla yeniden tesis edilecektir.

- En geç mükellefiyet kaydının re'sen terkin edildiğine ilişkin bilgilendirme yazısının tebliğ tarihinden itibaren bir ay içerisinde bağlı olunan vergi dairesine başvuruda bulunulması,
- VUK 153/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan, mükellefiyetin terkin edildiği yıl için geçerli asgari teminat tutarından az olmamak üzere, sahte belge düzenleme riskinin yüksek olduğu dönemlerde düzenlenen belgelerde yer alan toplam tutarın %10'u tutarında teminat verilmesi,
- Tüm vergi borçlarının ödenmesi,
- Yeniden mükellefiyet tesisine ilişkin yazının kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde mükellefiyet kaydının re'sen terkin tarihi ile yeniden tesis edildiği tarih aralığında verilmeyen beyanname ve bildirimlerin verilmesi ve tahakkuk eden vergilerin aynı sürede ödenmesi.

Tebliğde;

- Mükellefiyet Kaydı Terkin Edilenlerin,
- Mükellefiyet Kaydı Terkin Edilenlerle İlişkili Olanların,
- Mükellefiyet Kaydı Terkin Edilenlerle Sahte Belge Düzenleme Riskinin Yüksek Olduğu Dönemlerden Önce İlişkili Olanların,

Mükellefiyet terkin ve/veya yeniden mükellefiyet tesisine dair durumları ayrı bölümlerde açıklanmıştır

5- Mükellefiyeti Terkin Edilenlerden Mükellefiyet Tesis Ettirmeksizin Kayıt Dışı Faaliyette Bulunduğu Tespit Edilenler

VUK 160/A maddesi kapsamında olup teminat verilmesi veya işe başlama bildiriminde bulunulması gerekirken, faaliyetini vergi dairesinin bilgisi dışında sürdürenlerin bu durumlarının tespiti hâlinde, bu kişiler hakkında teminat istenmeden mükellefiyete ilişkin gerekli işlemler tesis ettirilecektir.

Bu durumda mükellefiyet tesis tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili vergi dairesi tarafından; otuz gün içerisinde teminat verilmesi ve mükellefiyet kaydı re'sen terkin edilen mükellefin ve kendilerinin varsa tüm vergi borçlarının ödenmesi, yazılı olarak talep edilecektir.

Yazının tebliğ tarihinden itibaren otuz günlük süre içerisinde bu şartlar yerine getirilmezse istenen teminat tutarı verilen sürenin son günü vade tarihi kabul edilmek suretiyle söz konusu mükellefler adına teminat alacağı olarak tahakkuk ettirilecek, teminat alacağı, 6183 sayılı Kanun uyarınca gecikme zammı tatbik edilerek takip ve tahsil edilecektir.

Otuz günlük süre sonunda bu şartların yerine getirilmemesi hâlinde, mükelleflerin açılmış olan mükellefiyet kayıtları vergi dairesi tarafından ayrıca terkin edilecektir.

6. Vergi İncelemesi Sonucunda Düzenlenen Rapora Göre Tesis Edilecek İşlemler

Tebliğde vergi incelemesi sonucunda düzenlenen rapora göre yapılacak işlemler;

- Vergi inceleme raporunun münhasıran sahte belge düzenlemek amacıyla mükellefiyet tesis ettirildiğine dair olması,
- Vergi inceleme raporunun mevcut/gerçek faaliyet yanında sahte belge düzenlendiğine dair olması,
- Vergi inceleme raporunun sahte belge düzenlenmediğine dair olması,

Durumlarına ve mükellef hakkında yukarıdaki bölümlerde yapılmış işlemlerden hangisinin olduğuna göre ayrı başlıklar altında açıklanmıştır.

7- Mükellefiyeti Yeniden Tesis Edilenlerde Elektronik Belge Düzenleme Zorunluluğu

Teminat alınarak mükellefiyeti yeniden tesis edilenler, mükellefiyetlerinin gereği olarak düzenlemek zorunda oldukları belgelerden, Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 509) kapsamında olup;

- Mükellefiyetin yeniden tesis/tesis edildiği tarihi itibarıyla elektronik belge olarak düzenlenebilenler bakımından, bahse konu tarihlerden itibaren 30 gün içinde söz konusu elektronik belge uygulamalarına dahil olacaklar,
- Mükellefiyetin yeniden tesis/tesis edildiği tarihlerden sonraki bir tarihte elektronik belge olarak düzenlenebilir hale gelenler bakımından ise, elektronik belge olarak düzenlenebilir hale geldikleri tarihi izleyen 30 gün içerisinde bahse konu elektronik belge uygulamalarına dahil olacaklar,